

Μηνύματα της Επανάστασης του 1821

Σε μια λαμπρή τελετή γιορτάστηκε η εθνική επέτειος της 25ης Μαρτίου στο Ε.Μ. Πολυτεχνείο.

Ο Πρύτανης Ε.Μ.Π., καθ. Νίκος Μαρκάτος στην εναρκτήρια ομιλία του ανέφερε τα εξής:

«Συγκεντρωθήκαμε και τούτη τη χρονιά, για να γιορτάσουμε την επέτειο της Εθνικής Παλιγγενεσίας. Είμαστε όλοι εδώ για να τιμήσουμε τους αγωνιστές, για να αποδώσουμε το σεβασμό μας στους ήρωες και τους μάρτυρες, για να αναλογισθούμε ως πολίτες αυτής της χώρας, όχι μόνο την ευγνωμοσύνη μας προς εκείνους που μας χάρισαν το ανεκτίμητο δώρο της λευτεριάς, αλλά και την ευθύνη μας, και την βαθύτατη υποχρέωσή μας να φανούμε αντάξιοι της θυσίας τους. Ζωντανεύουν σήμερα μέσα μας τα θέατρα των μαχών της Επανάστασης. Η Αγία Λαύρα, το Σούλι, το Μεσολόγγι.

Η πάλη του λαού μας, χωρίς οργάνωση, χωρίς μέσα, χωρίς υποστήριξη. Ο ξεσηκωμός του βασίστηκε στη φλόγα των Εθνικών δεσμών, όπως τους διατήρησαν και διαφύλαξαν τα Κρυφά Σχολεία. Ένα κίνημα που πλήρωσε με άφθονο αίμα τον αυτοσχεδιασμό και την αμάθεια, που χτυπήθηκε απ' τη διχόνοια, που κάποιες φορές ξεστράτισε και προδόθηκε.

Καθρέφτης του Λαού μας οι μέρες του '21. Η πάλη για την Εθνική μας Απελευθέρωση, ο αγώνας για την ανεξαρτησία της πατρίδας, χωρίς πρόγραμμα και στρατηλάτες, με κύριο όπλο τους τη ζέση και τον ενθουσιασμό της αδούλωτης και αδέσποτης καρδιάς.

Όμως, οι λίγοι, οι πεινασμένοι και εξουθενωμένοι, ορθώθηκαν απέναντι

στους ισχυρούς. Η Υψηλή Πύλη δέχθηκε το πλήγμα, ηττήθηκε και ανακαίεσθηκε η επιρροή της. Ο μικρός Λαός έφτιαξε πάλι μια νέα αρχή, ξεκίνησε τη μικρή του Ελλάδα. Κι από την άλλη μέρα, φάνηκε πως στη χώρα μας η μοίρα των Ηρώων είναι κοινή, στη ροή της Ιστορίας. Να εισπράττουν δηλαδή την αγνωμοσύνη, πολλές φορές να μπαίνουν στο περιθώριο από τον ξένο παράγοντα, να καταλήγουν στις εξορίες και τις φυλακές.

Σήμερα αναλογιζόμαστε το Έπος του 1821. Κοιτάζουμε την ιστορία και παίρνουμε διδάγματα. Δίπλα στον ενθουσιασμό μας πλανώνται τα σύννεφα της αμφισβήτησης. Άραγε βρίσκουν κάποτε οι αγωνιστές δικαίωση;

Παίρνουμε την απάντηση λίγο μετά, όταν μέσα μας ζωντανεύει η εθνική ιστορική μνήμη, με τους ημίθεους και τους σοφούς της αρχαιότητας, με το Μακρυγιάννη και το Βελουχιώτη.

Με όσους έγιναν η εμπροσθοφυλακή, μ' εκείνους που έρριξαν τον εαυτό τους στη μάχη, σαν ένα σφάγιο στο βωμό της οικοδόμησης μιας παράδοσης, που αποτελεί για μας τους νεώτερους τη βάση και το σημείο αναφοράς, έτσι ώστε, να συγκεντρωνόμαστε και να τους αποτιμούμε τιμή και δόξα, έτσι ώστε, να κρατούμε μέσα μας ζωννή την αισθηση του χρέους απέναντί τους.

Ιδιαίτερα σήμερα που η χώρα μας αντιμετωπίζει σοβαρές δυσκολίες ενώ

απειλείται ακόμα και ο Εθνικός μας χώρος.

Εμείς, που είμαστε τόσο δεμένοι με αυτό το Ίδρυμα, το Θεμέλιο της Ανώτατης Τεχνικής Παιδείας του τόπου μας, θα πρέπει στον τομέα μας και στον τόσο σημαντικό κύκλο της δραστηριότητάς μας, να εντείνουμε όλες μας τις προσπάθειες, για την αξιοποίηση των μέσων που μας παρέχονται, και τον λαμπρού έμφυξου υλικού που φοιτά και εργάζεται στο Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, έτσι ώστε, κοιτάζοντας με αισιοδοξία μπροστά μας, να συμβάλουμε και εμείς στην οικοδόμηση ενός λαμπρού μέλλοντος».

Τον πανηγυρικό της ημέρας εκφώνησε ο αναπληρωτής καθηγητής του Τμήματος Αρχιτεκτόνων ΕΜΠ Νίκος

Από την απονομή μεταλλίων στους αποχωρείσαντες υπαλλήλους Ε.Μ.Π. Απονομή μεταλλίου στον κ. Α. Γεώργιου.

Από την απονομή μεταλλίων στους αποχωρείσαντες υπαλλήλους Ε.Μ.Π. Απονομή μεταλλίου στον κ. Δ. Ζάγκο.

Χολέβας. Ο κ. Χολέβας αναφέρθηκε στη «Σημασία της μνημειακής αρχιτεκτονικής κληρονομιάς και το πνεύμα του 1821».

Ακολούθησε απονομή μεταλλίων στους αποχωρούντες υπαλλήλους ΕΜΠ και η επίδοση ευχαριστηρίου εγγράφου για την πολυετή προσφορά του στο Ίδρυμα. Αναμνηστικό μετάλλιο έλαβαν οι κ.κ. Αθ. Γεώργιου, Χρ. Κατσούλης, Δημ. Νικολάου, Χρ. Νικο-

λάου, Αγγ. Παπαδά, Κ. Παπαδάς, Ελ. Πελεκάνου και Ι. Στυρογιάννης.

Η τελετή έκλεισε με την καταπληρτική εμφάνιση των μελών του χορευτικού τομέα του Μουσικού Τμήματος ΕΜΠ που χόρεψαν τους χορούς των Κυκλάδων: Συρτό Κύθνου (θερμιώτικο), Μπαλαριστό Μυκόνου, Συρτό Γάμου Πάφου (Μάουκας), Βλάχα Κορώνου Νάξου, Ντικεντρέ Αμοργού, Μπάλο Κυκλάδων και Πηδηχτό Νάξου.

Οι σπουδαστές και οι σπουδάστριες που μετείχαν στα χορευτικά, ήταν οι: Ειρ. Ανδίκου, Αλ. Αποστόλου, Ελ. Αποστόλου, Αγγ. Ζωγραφάκη, Φωτ. Σκαμνέλη, Βασ. Ζιώγας, Γ. Καλοκαιρινός, Βαγγ. Λουσιέλης, Ατ. Ψαρρός και Λευτ. Ψαρρός.

Η διδασκαλία των παραδοσιακών χορών έγινε από τους καθηγητές του χορευτικού τομέα Φωτεινή Σκαμνέλη & Απόστολο Ψαρρό.

Η σημασία της μνημειακής αρχιτεκτονικής κληρονομιάς και το πνεύμα του 1821

του Νικολάου Θ. Χολέβα

Ο καθηγητής Ε.Μ.Π. Νικόλαος Χολέβας.

Τα μηνύματα της Επανάστασης του 1821 είναι πηγή έμπνευσης και εκτείνονται σε ένα ευρύτατο φάσμα ιστορικής κριτικής εμπειρίας για κάθε σκεπτόμενο νεοέλληνα και μέσα από τον ιδιαίτερο χώρο έρευνας της επιστήμης ή της τέχνης που υπηρετεί.

Έτσι και σήμερα θα επιτρέψετε στον αρχιτέκτονα ομιλητή να αναφερθεί σε ορισμένες πτυχές της ελοποιίας του 1821, που έχουν αντικείμενο τη μέριμνα και την προστασία των μνημείων της ελληνικής αρχαιότητας, όπως με πολλούς τρόπους εκφράστηκε από τον εξεγερμένο λαό μας.

Πράγματι, όταν αναφερόμαστε στον αγώνα για την ανεξαρτησία μας, πάντα στο μυαλό μας έρχονται σκηνές από ηρωικές μάχες, από άλλο τόσο

ηρωικές πράξεις και αυτοθυσίες από τη λαμπρή αυτή λαϊκή εξέγερση για την επιβίωση του ελληνισμού ενάντια στον Οθωμανό κατακτητή.

Ίσως μας διαφεύγουν κάποιες άλλες πτυχές, εξ ίσου ηρωικές και μεγαλόπνοες, που βρίσκονται καταγραμμένες μέσα στα κείμενα του Ρήγα και στο «βαλκανικό» όραμά του, όπως και άλλες εκφάνσεις που έχουν σχέση με την τέχνη, τα μνημεία της αρχαιότητας και τη σημασία που είχαν αυτά για τους αγωνιστές του 1821. Μέσα από κείμενα απομνημονευμάτων και από άλλες πηγές της βιβλιογραφίας, προκύπτει έντονο το ενδιαφέρον που έδειχναν οι αρματολοί για την προστασία και τη μέριμνα της πολιτιστικής μας κληρονομιάς. Έτσι π.χ. θέλοντας να

δώσει την ακριβή τοποθεσία που κείνται τα Δερβενάκια, ο Γέρος του Μωρηά σημειώνει στα Απομνημονεύματά του: «Το Δερβενάκι είναι πλευρά από τον Αγαμέμνονος το μνήμα». Αυτή η αναφορά του Θεόδωρου Κολοκοτρώνη δείχνει τη σημασία που δίνει, αλλά και τη γνώση του για το συγκεκριμένο μνημείο και το αναφέρει σαν ορόσημο της τοπογραφίας, αυτό και όχι κάτι άλλο.

Τον Αύγουστο του 1821, στην πρώτη πολιορκία της Ακρόπολης, η προσωρινή ελληνική διοίκηση, ζητά επίμονα από τον διοικητή του πυροβολικού γάλλο Voutier να σεβαστεί τα μνημεία του Ιερού Βράχου. Πριν από αυτό, τον Απρίλιο του ίδιου χρόνου στον αρχαιολογική Αθηναίο αγωνιστή Κυριάκο Πιττάκη αποδίδεται η γενναία και συγκινητική πρωτοβουλία να δώσουν οι Αθηναίοι βόλια στους πολιορκούμενους Τούρκους, όταν μαθαίνουν ότι καταστρέφουν τα μνημεία προκειμένου να αφαιρέσουν το μολύβι από τους συνδέσμους των.

Στον ίδιο οφείλεται και η ανακάλυψη της αρχαίας κλεψύδρας μέσα από τις διηγήσεις του Πausανίας, η οποία θα εφοδιάσει με νερό την Ακρόπολη τονώνοντας έτσι την αμυντική της θωράκιση υπό τον Οδυσσεά Ανδρούτσο. Αλλά ο ίδιος ο Ανδρούτσος προτείνει τη μετατροπή του Ερεχθείου σε μουσείο, ούτως ώστε, να διαφυλαχθούν τα αρχαία γλυπτά, όπως επίσης είναι γνωστό μέσα από τις σχετικές αναφορές του Σάθα ότι φύλαγε σε σπηλιές έργα της αρχαιότητας, προκειμένου να τα διαφυλάξει και να τα προστατέψει.

Το 1822 η «Φιλόμουσος Εταιρεία» προτείνει την ίδρυση του μουσείου στο

Ο πρώτος Έλληνας αρχαιολόγος Κυριακός Πιττάκης (1798-1863).

Ναός της Αθηνάς Πολυάδος και όλα αυτά μέσα στη δίνη των πολεμικών επιχειρήσεων.

Η δεύτερη πολιορκία της Ακρόπολης κράτησε πολλούς μήνες για να πέσει τελικά σε ελληνικά χέρια στις 10 Ιουνίου 1822. Η Αθήνα μετά από 366 χρόνια δουλείας ήταν ελεύθερη. Μέσα στους αγωνιστές που ανέβηκαν στον Ιερό Βράχο ήταν και ο Πιττάκης που θεωρείται εκ των θεμελιωτών της νεοελληνικής αρχαιολογίας. Η κατάσταση στα μοναδικά μνημεία της Ακρόπολης ήταν ιδιαίτερα κακή, μια και όπως είναι γνωστό υπήρχε κατασκευασμέ-

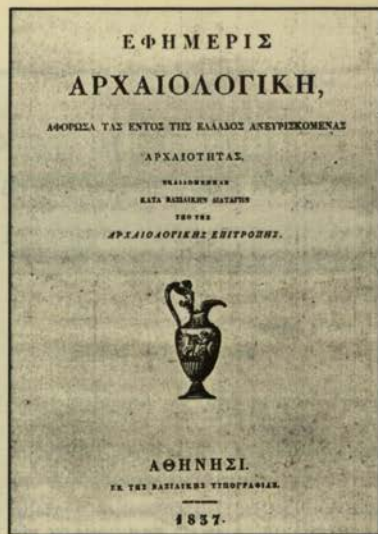
Αγωνιστές της ελληνικής Επανάστασης πολεμούν δίπλα στα αρχαία μνημεία. (Krazeisen, 1826-1827).

νος οικισμός πάνω στο βράχο, τα κτίσματα του οποίου ήταν ενσωματωμένα στα διάφορα μνημεία, αλλά και πάμπολλα αρχιτεκτονικά διάσπαρτα μέλη των μνημείων αυτών είχαν χρησιμοποιηθεί για την κατασκευή των νεωτερικών κτισμάτων πάνω στο βράχο.

Ο Πιττάκης με το ένα χέρι στο καρποφόλλι και με το άλλο στο κονδύλι, προσπαθούσε να κάνει μια πρώτη καταγραφή - ταξινόμηση της υπάρχουσας κατάστασης. Αλλά και από την άλλη μεριά: «ο αγράμματος, μα όχι απαίδευτος Μακρυγιάννης, άνθρωπος της δράσης, περνά ένα σημαντικό μέρος από τον καιρό του κλεισμένος πρώτα σ' ένα γραφείο στο Άργος, κι αργότερα στο σπίτι του στην Αθήνα, για να γράφει με κόπο τ' Απομνημονεύματά του», γράφει ο Γ. Πετρής στη γνωστή μελέτη του για τον Μακρυγιάννη και Παν. Ζωγράφο. Και εκεί έχουνται οι μνήμες από τα χρόνια της νιότης του στην Άρτα, τη γνωστή πρωτεύουσα του δεσποτάτου της Ηπείρου όπου βασιλευσε η δυναστεία των Αγγέλων, εκεί που ο Στρατηγός πέρασε όλη την εφηβική και πρώτη ανδρική ηλικία του και η οποία διαθέτει πλούσια βυζαντινά μνημεία. Αυτή η αποσκευή είναι ζωντανή στο Μακρυγιάννη, που κάπου ο ίδιος παραδέχεται ότι εκεί συνέλαβε την ιδέα να κάνει εικόνες, πράγμα που τελικά θα οδηγήσει στη γνωστή συνεργασία του με τον Π. Ζωγράφο.

Το συναισθηματικό δέσιμο του Μακρυγιάννη με τα μνημεία του παρελθόντος και με το αθηναϊκό τοπίο έχει πολλές φορές γίνει αντικείμενο αναφορών στη βιβλιογραφία και είναι χαρακτηριστικό το εδάφιο του Βλαχογιάννη όπου γίνεται μνεία του παρακάτω γεγονότος: Στα 1853, ύστερα απ' τη θανατική του καταδίκη απ' το στρατοδικείο του Όθωνα, όταν η φρουρά τον οδηγούσε στη φυλακή, περνώντας κοντά απ' την Ακρόπολη, όπου χτυπήθηκε τώσες και τώσες φορές με τους Τούρκους, βρίσκει ένα άλλο μέσο για να εκφράσει τη συγκίνηση που του προκάλεσε το τοπίο: «Καθ' οδόν πλησιάζω προς τους κάτω της Ακροπόλεως τόπους και αποβλέπω προς αυτούς, ήρξατο άδων αρματολικών τι τραγούδιον, διά φωνής καθαράς και ατρόμου, συγκινήσας τους ακούοντας μέχρι δακρύων», γράφει ο Βλαχογιάννης.

Μέσα στις σελίδες των απομνημονευμάτων του Μακρυγιάννη βρίσκουμε και ένα ακόμη περιστατικό μω ιδιαίτερη σημασία. Πρόκειται για την προσπάθεια να πουληθούν δύο αγάλματα

Το πρώτο φύλλο της Αρχαιολογικής Εφημερίδας.

σε δύο Φράγκους από Έλληνες. Ο Μακρυγιάννης παρεμβαίνει προσφέροντας ένα ποσό προκειμένου να τα αγοράσει ο ίδιος, λέγοντας στους επιδοξους πωλητές: «Αυτά, και 10.000 τάλαρα να σας δώσουν να μην καταδεχθείτε να βγουν από την πατρίδα μας, δι' αυτά πολεμήσαμεν» σημειώνει με έμφαση και τα αγοράζει ο ίδιος τελικά... «και τάχα καλά κρυμμένα».

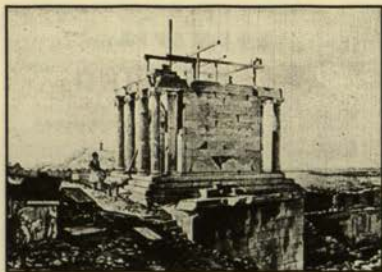
Αλλά ακόμη και ο σκληροτράχηλος οπλαρχηγός Γκούρας είχε επιβιάσει την απαγόρευση εξαγωγής ή βλάβης στα μνημεία της αρχαιότητας. Τέτοια περιστατικά και γεγονότα είναι αναρίθμητα και καταδεικνύουν την ευαισθησία που διέκρινε τον αγωνιζόμενο λαό μας απέναντι στην πολιτιστική του κληρονομιά.

Τα μνημεία, ο πολιτισμός, το τοπίο έρχονται με παρουσία έντονη μέσα από δράσεις, ενοράσεις και θέσεις από τους αγράμματους Έλληνες οπλαρχηγούς και αρματολούς.

Λίγα χρόνια πριν την έναρξη της

Σχέδιο της Αθήνας στα χρόνια της Ελληνικής Επανάστασης, 1826.

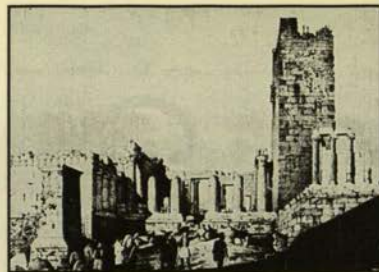
Η πρώτη αναστήλωση του ναού της Αθηνάς Νίκης, 1835-1836.

Επανάστασης της 25ης Μαρτίου 1821, ένας εγγράμματος, ένας Άγγλος ευπατριδής, ο Λόρδος Έλγιν, συμπεριφερόμενος σαν αδιάτακτος κοινός ληστής, μεταφέρει στην πατρίδα του 48 φορτώματα καραβιών με τα μάρμαρα της Ακροπόλεως, πολλές φορές σπάζοντας τα μέλη των αγαλμάτων, προκειμένου να αποκολληθούν από το αρχιτεκτονικό δομικό και οργανικό τους σύνολο, ευκολώτερα και ταχύτερα. Αυτά τα μάρμαρα που ακόμη και σήμερα βρίσκονται τοποθετημένα στα ανήλια και υγρά δωμάτια του Βρετανι-

κού Μουσείου και που ακόμη η «πεπολιτισμένη» Ευρώπη αρνείται την επιστροφή τους στην πατρίδα τους, στο χώρο τους, στο φως της Αττικής.

Ο αγράμματος αγωνιστής και ο μορφωμένος λόρδος. Το πνεύμα του 1821 που τόσο καλά εκφράζεται και μέσα απ' τα λόγια του Καραϊσκάκη σε νεαρό Έλληνα ποιητή: «πάγω να λευτερώσω την Αθήνα. Έλα μαζί μου. Εγώ θα πολεμώ και εσύ θα γράφεις». Και εσύ θα γράφεις, και εσύ θα γράφεις ιστορία, έτσι όπως έγραψε ιστορία η νεώτερη Ελλάδα και που πάντα σε πολέμους αμυντικούς νίκησε και που πάντα πλήρωσε το τίμημα της νίκης αυτής, προσπαθώντας να διαφυλάξει τον πολιτισμό της και την ιστορία της σε όλα τα μήκη και τα πλάτη που υπάρχει ελληνισμός, όπως στο νησί της Αφροδίτης, την Κύπρο που 23 χρόνια τώρα υφίσταται τη βάρβαρη κατοχή και το διαμελισμό, που επί 23 χρόνια τώρα η Λευκωσία παραμένει η μόνη στον κόσμο διαιρημένη πόλη.

Στα κατεχόμενα εδάφη της Μεγαλονήσου από τους Τούρκους εισβολείς, κατεστράφησαν και καταστρέφονται σημαντικά μνημεία μια και είναι αυτα-

Ο Φράγκικος πύργος της Ακρόπολης (Th. du Moncel, 1843)

πόδεικτοι μάρτυρες της ελληνικότητας του νησιού, ή και πουλήθηκαν και πουλιούνται στις περιφημες διεθνείς δημοπρασίες του Sothenby's του Λονδίνου. Πάλι του Λονδίνου!

Η πολιτιστική διάσταση στη μέριμνα και διαφύλαξη των μνημείων του παρελθόντος, έτσι όπως μας την έμαθαν οι αγωνιστές του '21, ας αποτελέσει σήμερα για μας το εφαλτήριο για τις ενέργειες, τις επιλογές και τη δράση μας, έτσι ακριβώς όπως δήλωνε και ο Μακρυγιάννης μια και «γι' αυτά πολεμήσαμε».

Τιμητική διάκριση

Ο καθηγητής Σ. - Σ. Αυγουστίδης πληρεξούσιος Γενικός Διευθυντής του Διεθνούς Βιογραφικού Κέντρου

Το Διεθνές Βιογραφικό Κέντρο Cambridge Αγγλίας, με επιστολή του, γνωστοποίησε στο περιοδικό, ότι ο καθηγητής ΕΜΠ Στυλ.-Σάββας Αυγουστίδης, τιμήθηκε με τη θέση του πληρεξούσιου Γενικού Διευθυντή (Deputy Director General) του Διεθνούς Βιογραφικού Κέντρου (International Biographical Centre).

Το IBC, λαμβάνοντας υπόψη την επιστημονική δραστηριότητα και προσφορά του κ. Αυγουστίδη, θεώρησε ότι είναι κατάλληλος να κληθεί να συνεργαστεί με τον Γενικό Διευθυντή κ. Nicholas Law, με στόχο την προσέγγιση

άλλων ατόμων με επιτεύγματα, ώστε να τους συμπεριλάβουν σε μελλοντικούς καταλόγους και αναφορά τίτλων, για να αυξηθούν τα επίλεκτα μέλη της Διεθνούς Βιογραφικής Ενώσεως, της Παγκόσμιας Ακαδημίας Γραμμάτων και του Ιδρύματος Επιτυχημένων Γυναίκων, τα οποία τελούν υπό την αιγίδα του IBC και στα οποία συγκαταλέγονται 5000 διακριθέντες άνδρες και γυναίκες από όλα τα μέρη του κόσμου.

Λόγω του ότι λιγότεροι από 1 στους 1000 βιογραφηθέντες έχουν κληθεί να γίνουν πληρεξούσιοι Γενικοί Διευθυντές, είναι προφανές πόσο εκτιμάται

από τον Γενικό Διευθυντή και το Διοικητικό Συμβούλιο του IBC ο καθηγητής ΕΜΠ Σ. Αυγουστίδης.

Τα μέλη του IBC προβλέπεται στο προσεχές μέλλον να πλησιάσουν το 1.000.000 και λόγω του μεγάλου αυτού αριθμού, το IBC πρόκειται να διαρθρωθεί σε πέντε υποδιαιρέσεις: Αφρική, Αμερική, Ασία, Ευρώπη και Ωκεανία (Ο κ. Αυγουστίδης διορίστηκε για την περιοχή της Ευρώπης). Το IBC του Cambridge Αγγλίας, θα παραμείνει το Ανώτατο Διεθνές Διευθυντήριο Κέντρο και συντονιστής και των πέντε περιφερειακών υποδιαιρέσεων.